

Social arv i Danmark

Vest- og midtjyder er bedst til at bryde den sociale arv

Der er store geografiske forskelle på, hvor mange unge, der bryder med den negative sociale arv, og får en uddannelse efter grundskolen, når de har ufaglærte forældre. Det er især på Sjælland samt Lolland-Falster, at mange sidder fast i negativ social arv. Modsat er andelen af mønsterbrydere højest i Vest- og Midtjylland og på Bornholm. For de fleste mønsterbrydere er erhvervsuddannelserne vejen til en uddannelse.

af senioranalytiker **Mie Dalskov Pihl**
og stud.scient.oecon **Troels Lund Jensen**

11. september 2014

Analysens hovedkonklusioner

- Der er store geografiske forskelle på, hvor mange unge, der bryder med den negative sociale arv, og får en uddannelse efter grundskolen på trods af at have ufaglærte forældre. Det er især på Sjælland samt Lolland-Falster, at mange sidder fast i negativ social arv,
- Modsat er den største andel af mønsterbrydere i Vest- og Midtjylland og Bornholm efterfulgt af Østjylland.
- Der er stor forskel på, hvilke uddannelser mønsterbryderne opnår. Flere steder i Jylland opnår 30-40 procent en erhvervsuddannelse, mens den andel ligger ca. 10 procentpoint lavere flere steder på Sjælland.

Kontakt

Senioranalytiker
Mie Dalskov Pihl
Tlf. 33 55 77 20
Mobil 26 20 40 36
md@ae.dk

Kommunikationschef
Mikkel Harboe
Tlf. 33 55 77 28
Mobil 28 36 87 50
mh@ae.dk

Tabel 1. Top og bund for kommuner med flest og færrest mønsterbrydere			
Bund 20	Pct.	Top 20	Pct.
Nyborg	37,3	Dragør	80,0
Stevns	39,5	Odder	72,0
Odsherred	41,8	Skanderborg	69,4
Tårnby	42,9	Allerød	66,7
Køge	43,2	Egedal	66,7
Guldborgsund	43,6	Ishøj	65,9
Frederiksberg	43,8	Lyngby-Taarbæk	65,4
Ballerup	44,6	Hedensted	65,3
Ringsted	44,8	Struer	64,9
Helsingør	46,1	Solrød	64,7
Vejle	46,2	Frederikshavn	64,4
Gribskov	46,6	Varde	64,4
Hørsholm	46,7	Thisted	64,4
Halsnæs	46,9	Furesø	64,3
Frederikssund	47,6	Favrskov	64,0
København	47,7	Assens	63,5
Hjørring	47,7	Albertslund	61,9
Vordingborg	48,0	Herning	61,9
Rudersdal	48,0	Holstebro	61,4
Brønderslev	48,3	Nordfyns	61,1

Anm: Kommunen er den kommune den 25-årige boede i som 16-årig, dvs. i 2004. Af diskretionshensyn er Læsø, Ærø, Samsø og Fanø udeladt af analysen. Andel mønsterbrydere er her defineret som andelen af de 25-årige, hvis forældre var ufaglærte, da den 25-årige var 16 år, som har fuldført enten en gymnasial, erhvervs- eller videregående uddannelse.

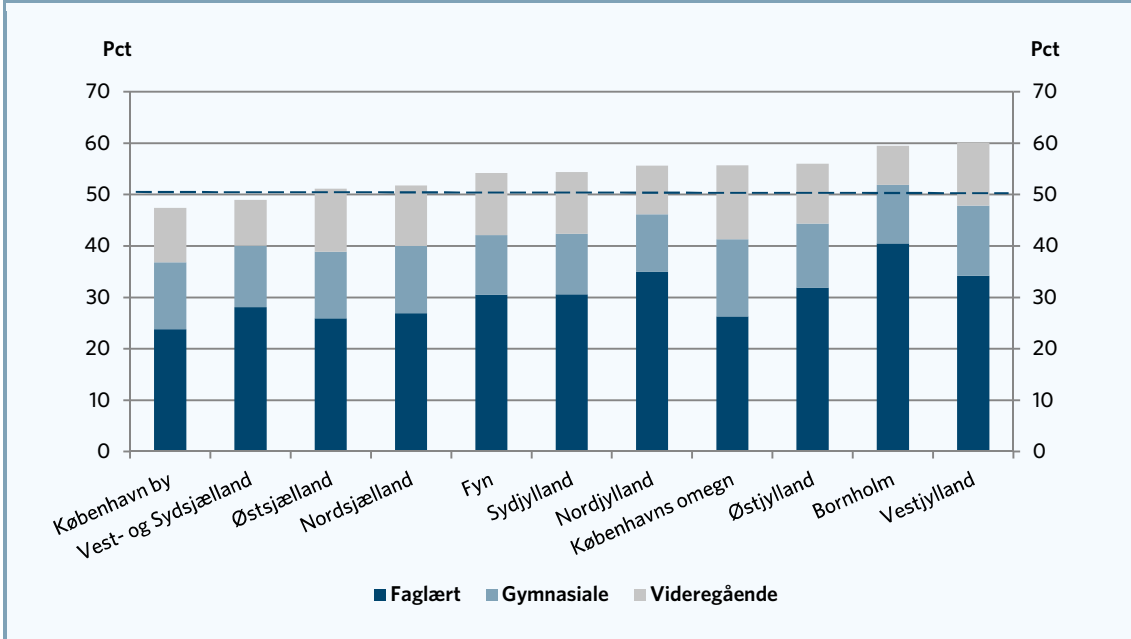
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Figur 2 viser mønsterbryderandel på landsdele. Her ses det at København by og resten af Sjælland bortset fra Københavns omegn er dårligere end landsgennemsnittet til at bryde den sociale arv.

Modsat er der den største andel af mønsterbrydere i Vest- og Midtjylland og Bornholm efterfulgt af Østjylland.

Det ses desuden, at der er stor forskel på, hvilke uddannelser mønsterbryderne opnår. Flere steder i Jylland opnår 30-40 procent en erhvervsuddannelse, mens den andel ligger ca. 10 procentpoint lavere flere steder på Sjælland. Det fremgår af figur 2, der viser andel af mønsterbrydere fordelt på landsdele samt hvilken uddannelse de har.

Figur 2. Andel mønsterbrydere i 2013 fordelt på landsdele og uddannelse

Anm: Landsdel er den landsdel den 25-årige boede i som 16-årig. Andel mønsterbrydere er her defineret som andelen af de 25-årige, hvis forældre var ufaglærte, da den 25-årige var 16 år, som har fuldført enten en gymnasial, erhvervs - eller videregående uddannelse.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

I tabel 2 er andelen af mønsterbrydere opdelt på regioner. Her ses det, at andelen af mønsterbrydere faldt ca. 6 procentpoint på landsplan siden 2001.

På Sjælland og i Nordjylland er andelen faldet endnu større, men generelt er der i hele landet færre i dag, der bryder den negative sociale arv. Dette skal dog ses i lyset af at antallet af unge med ufaglærte forældre er faldet i samme periode.

Tabel 2. Andel mønsterbrydere fordelt på regioner

	Andel mønsterbrydere 2001	Andel mønsterbrydere 2013	Ændring, mønsterbrydere
	Pct.		Pct.-point
Sjælland	58,1	49,4	-8,7
Hovedstaden	54,6	52	-2,6
Syddanmark	60,2	54,3	-5,9
Nordjylland	63,2	55,6	-7,6
Midtjylland	62,5	57,7	-4,8
Total	59	53,6	-5,4

Anm: Regionen er den kommune den 25-årige boede i som 16-årig. Andel mønsterbrydere er her defineret som andelen af de 25-årige, hvis forældre var ufaglærte, da den 25-årige var 16 år, som har fuldført enten en gymnasial, erhvervs - eller videregående uddannelse.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Boks 1. Metoden bag analysen.

I analysen ses på de 25-årige pr. 1. januar 2013 og deres uddannelsesniveau. Uddannelsesniveaet er opgjort som højest fuldførte uddannelse, da hovedfokus er lagt på overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse. Dvs. at hvis man som 25-årig har afsluttet en gymnasial uddannelse og er i gang med en videregående uddannelse, er det den gymnasiale uddannelse der er optalt.

Uddannelsesoplysningerne for de 25-årige er koblet med forældrenes højest fuldførte uddannelse da de 25-årige var 16 år. Forældrenes uddannelsesniveau er opgjort som det højeste uddannelsesniveau en af forældrene har gennemført. Hvis der ikke er oplysninger om forældrenes uddannelsesbaggrund, står de rubriceret som "ufaglærte".

Unge, der er indvandret til Danmark efter de er fyldt 16 år, er ikke medtaget i analysen.

Uddannelsesoplysningerne for de 25-årige er koblet sammen med den kommune de 25-årige boede i, da de var 16 år, dvs. da de havde afsluttet 9.klasse og stod over for at påbegynde en evt. ungdomsuddannelse.

En mønsterbryder er i analysen defineret som en person, hvis begge forældre er ufaglærte, som har gennemført en ungdomsuddannelse som 25-årig.